

Fylkesstyret:

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Oddvar Mikkelsen , 6640 Kvanne	Fylkesleder	Møtt	41460565	oddvarm74@gmail.com
Gunnhild Overvoll , 6200 Stranda	Nestleder	Møtt	97164856	gmover@online.no
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Styremedlem	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Vegard Smenes , 6530 Averøy	Styremedlem	Møtt	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen , 6687 Valsøyfjord	1. vara	Møtt	93423436	marte.halvorsen@svorka.net
Ingunn Talgø , 6628 Meisingset	Nestleder BKL	Møtt kl 16	99562957	italgo98@gmail.com
Edvard Bele Sæterbø , 6650 Surnadal	Fylkesleder BU	Forfall	95524840	edvardbele@msn.com
Torhild Stakvik , 6490 Eide	Nestleder BU		97478933	torhild@stakvik.no
Til orientering:				
Tore Våde , 6110 Austefjorden	2. vara		91689336	tore.vade@tussa.com
Eva Merete Lindseth , 6440 Elnesvågen	3. vara		48024426	eva.merete.lindseth@frenabb.no
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org.-sjef	Møtt	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	Møtt	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	førstekonsulent		90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver	Møtt	93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Møre og Romsdal Bygdeungdomslag sendte under styremøtet melding om at nestleder Torhild Stakvik, Eide, blir Bygdeungdomslags nye representant i styret i M&R Bondelag. Hun studerer for øyeblikket Husdyrfag i Steinkjer, men ønsker å delta via epost og på de møtene hun har mulighet til. Styremedlem i M&R Bygdeungdomslag, Tommy Røkkum, Surnadal, møter som vara når Torhild ikke har mulighet til å møte.

Protokoll fra styremøte i M&R Bondelag tirsdag 12. og onsdag 13. desember 2017 på Hotell Molde Fjordstuer

Tidsplan:**Tirsdag 12. desember:**

10.30 – 16.00: Mediakurs ved rådgiver i kommunikasjonsavdelingen i Norges Bondelag, Anne Cathrine Wangberg.

Tema:

Hvordan tenker media, hvorfor blir en sak en sak. Hvordan få budskapet på. Hvordan kommunisere helhetlig. Kameratrening med tilbakemeldinger fra instruktør.

16.30-18.00: Styremøte

Onsdag 13. desember:

08.30 – 14.00: Styremøte

Kommentert i styret:

Meget lærerikt kurs.

Burde også vært mulighet for lokallagsledere å delta på mediakurs. Ta opp med NB mulighetene for delfinansiering for å holde kurs for lokallagsledere.

Oddvar Mikkelsen intervjuer av Anne C. Wangberg. Bak f.v: Gunnhild Overvoll, Vegard Smenes, Rose Bergslid, Odd Bjarne Bjørdal, Marte Halvorsen, Arnar Lyche og Petter Melchior .

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Mobil:	E-postadresse
Fannestrandveien 63. 6415 Molde	Fannestrandveien 63. Molde (Felleskjøpet)	71 20 28 90	41 41 88 71	More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA			www.bondelaget.no/moreogromsdal

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:**1/2017 Godkjenning av sakliste****Vedtak:** Innkalling og sakliste godkjent**2/2017 Godkjenning av protokoll fra styremøte 4. oktober 2017****Vedlegg:** Protokoll var tidligere utsendt**Vedtak:** Protokoll fra styremøte godkjent**3/2017 Medlemsutvikling og medlemsverving****Vedlegg:** Medlemsstatistikk pr 7. desember 2017

Medlemstall pr. 31/12-2016: 3.314

Medlemstall pr 01/01-2017: 3.304

Endring hittil i 2017: - 27

Medlemstal pr. 07/12-2017: **3.277**Nyinnmeldte hittil i 2017: **123**E-post utsendt 29. november til alle tillitsvalgte i lokale Bondelag + fylkeslaget:**Vervekampanje**

November er utpekt som vervemåned i Bondelaget. I tabellen under ser vi at medlemstallet i vårt fylke har økt med 6 medlemmer den siste måneden. For å nå fastsatt mål må vi verve 82 medlemmer til og sammenlignet med en del andre fylker ligger vi langt etter.

Derfor vil fylkeskontoret oppfordre både lokallag og fylkesstyremedlemmer til å gjøre et verve-skipptak i tiden fram mot jul. Husk at medlemskap er gratis ut året.

Medlemskontingent 2018:

Bruksmedlem: Beregnes ut fra dyretall og areal

Personlig medlem: kr 915

Husstandsmedlem: kr 599

Innmelding kan gjøres her: <https://www.bondelaget.no/medlem>eller send navn, adresse (+epost og mobil) og fødselsdato til more.romsdal@bondelaget.noKommentert i styret:

- Møre og Romsdal Bondelaget ikke flinkest i klassen. Mange opptatt av medlemsverving, men det stopper der ..... med ta telefonen....
- Forslag: To nabobondelag bytte lister og verve medlemmer i nabolokallaget.
- Vi trenger nytenkning: vervekampanjeuke? gulrot?, intensive dager?
- Mange potensielle medlemmer er ikke spurt.
- Personlig medlemmer - støtte fra folk i bygdene, støtte norsk matproduksjon, kortreist mat, hvor maten kommer fra.
- Burde betalt en person her i fylket for jobben for å organisere - en som er skikkelig giret for å skaffe nye medlemmer. Lokallaga sende inn prioriterte lister som vervesjef arbeider videre med.
- Fokuserer på muligheten for gratis førsteråd over telefon juridisk hjelp for medlemmer.

4/2017 Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte)**5. oktober: Informasjons- og drøftingsmøte om hjort og grågå.** Fylkeshuset. Molde. Arnar Lyche

På samrådsmøtet mellom Fylkesmannen, NLR Vest og Landbruk Nordvest 30. juni ble beiteskade av hjort et diskusjonstema. Det ble pekt på at hjortebestanden går opp og opp – og at

belastninga for bøndene blir større og større. Det ble også pekt på at denne problemstillinga ikke gjelder berre hjort, men tilsvarende for grågås. Det er Fylkeskommunen og kommunen som er de sentrale offentlige aktørene i bestandsforvaltninga av de jaktbare artene (unntatt store rovdyr, villrein, grågås og kortnebbgås). FMLA følger opp diskusjonen, og inviterte næring og forvaltning til informasjons- og diskusjonsmøte.

Kommentert i styret:

- Må følges opp med eget møte på nyåret. Vi venter på invitasjon fra fylkeskommunen.
- Særinteressene for jegerne i valdene skadelig for bøndene.

12. oktober: Møte med Momentum, Bondelagskontoret, Molde. Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche, Rose Bergslid

Fra Momentum i Giske møtte Lars Giskeødegård.

Selskapet Momentum i Giske ønsker å arrangere innovasjonskonferanse for landbruket «Framtidsmat» i Øygardshallen på Giske. De ønsker samarbeid med Bondelaget i utviklingen av konferansen, både mtp konferansens innhold og nedslagsfelt. Planen er å arrangere i 2018.

18. oktober: Kurs «Med tru på framtida – bruksutbygging i landbruket». Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche.

Landbruk Nordvest, Fylkesmannen og Innovasjon Norge arrangerte kurs for bruksutbyggere på Hotell Alexandra i Molde. Fylkesleder i Bondelaget, Oddvar Mikkelsen, var en av innleiderne.

23. oktober: Kraftformøte i Norgesfor. Sem i Asker

Fylkesleder Oddvar Mikkelsen var invitert til å snakke om at kunnskap om landbrukspolitikk er viktig for rådgivere og selgere.

19. oktober: Møte mellom Mattilsynet og M&R Bondelag. Molde. Oddvar Mikkelsen
Mattilsynet ønsker å møte M og R Bondelag med basis i rapporten fra prosjektet; «Dyretragedier i Nord-Trøndelag: Forebygging og oppfølging, metodeutvikling og samhandling». Prosjektet er gjennomført i regi av Nord-Trøndelag Bondelag, og Mattilsynet har vært en sentral bidragsyter i prosjektarbeidet. Det fremgår av sammendraget at Mattilsynet har som målsetning at samhandlingsmodellen som beskrives i rapporten, skal utvides til hele region Midt. I den forbindelse vil Mattilsynet drøfte med Bondelaget hvordan en kan implementere samhandlingsmodellen i Møre og Romsdal på best mulig måte.

26. oktober: Møte rovviltnemnda for region 6 Midt-Norge. Stiklestad, Verdal. Atle Frantzen
Kort oppsummert:

- Adm fikk kraftig kritikk for forsøk på omkamp forvaltningsplan.
- Forelhogna og Øvre Sunndal ute av forvaltningsområde jerv.
- Tingvoll ikke ute av forvaltningsområde gaupe. Men forvaltningsområdene i regionen slått sammen slik at det er lettere å gi fellingstillatelse der det trengs.
- Romsdalshalvøya fortsatt kvotefritt, men premissene er presisert.
- Fellingskvote gaupe 2018 i hovedsak i samsvar med adm sitt forslag.
- Søknad Strengen ikke behandla. Blir nok administrativ behandling.FM: Kun en yngling registrert. Målet er to.
- Ser tydelig igjen Bondelaget sin uttalelse i forvaltningsplanen. Fortsatt gode tilbakemeldinger på vår uttale.
- FM interessert i at vi er med og holder kurs for fellingslag. (FKT)

28. oktober: Høstsamling i M&R Bygdeungdomslag, Surnadal.

Innledning ved Oddvar Mikkelsen om landbrukspolitikk og rollen som tillitsvalgt.

1. november: Samling for lederne i valgkomiteene i fylkeslagene i Norges Bondelag

Holdt i Landbrukets Hus i Oslo for lederne i fylkenes valgnevnder. Valgnevndene har ei svært viktig oppgave, og NB mener derfor det er viktig å samles for erfaringsutveksling og kunnskapsbygging. Leder i valgnevnda i M&R Bondelag, Anders Øverbø, Rauma, deltok.

3.-4. november: Ledermøte M&R Bondelag. Vårsøg Hotell, Surnadal – Se sak nedenfor**6. november: Professor, blogger og forfatter Dag Jørund Lønning presenterte si nye bok Jordboka i Ivar Aasen-tunet i Ørsta.** Gunnhild Overvoll. Atle Frantzen. 110 deltakere.

Møre og Romsdal Bondelag medarrangør i lag med Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Naturvernforbundet i Volda og Ørsta, Framtiden i våre hender Søre Sunnmøre, Ørsta og Volda bonde- og småbrukarlag, Jordvern Møre og Romsdal og privatpersoner.

8. november: Styremøte i Møre og Romsdal Bygdekvinnelag. Bondelagskontoret, Molde. Marte Halvorsen.**8. november: Fagdag Særlovene. Hotell Alexandra, Molde.** Atle Frantzen

Fylkesmannen arrangerte fagdag om landbruket sine særlover. Deltakere var i hovedsak jord- og skogbrukssjefene i kommunene. Tema tatt opp var praksis siste år om jordloven og konsesjonsloven, endringene i konsesjonsloven, odelsloven og jordloven, kort innføring i jordskifte retten sitt virke og beregning av sameieandeler i utmarka

11. november: Temadag Eigerskifte. Thon Hotell Vårsøg, Surnadal

Fra M&R Bondelag møtte Arild Erlien som kursvert. 45 deltakere.

Tilsvarende samlinger siste åra har vært så populære at Møre og Romsdal Bondelag på nytt inviterte til samling med tema Eierskifte i landbruket.

Advokat Ole Houlder Rødstøl dekket det faglige innholdet. I det daglige er han partner i advokatfirmaet Øverbø Gjørtz med kontor i Molde. Han er samarbeidsadvokat for Norges Bondelag. Det var fokus på: Planlegging av eierskifte. Gjennomføring av eierskifte. Hva partene kan gjøre på egen hand og hva det bør søkes hjelp til for å unngå gjøre feil, m.v. Målgruppe er i utgangspunktet alle som har tilknytning til garden, både ny og gammel generasjon, som skal inn i eller er inne i en eierskifteprosess.

15. november: Fagmøte for eggprodusenter i Trøndelag. Fannrem og Verdal.

Oddvar Mikkelsen innledet om sammenhengene i landbrukspolitikk og eggproduksjon.

16. november: Møte i kornutvalget i Norges Bondelag. Oslo. Oddvar Mikkelsen.**16. november: Landbrukskonferanse i Surnadal.** Rose Bergslid

Surnadal Sparebanks Landbrukskonferanse i samarbeid med kommunen, Surnadal Bondelag og Todalen Bondelag arrangert i Surnadal Kulturhus. Tema var «Mold, menneske og mat».

20. november: Møte med fylkestingsgruppene. Fylkeshuset. Molde. Oddvar Mikkelsen.

Tema: Utviklingsplan landbruksskolen på Gjermundnes. Avtalte møter med partier på nyåret. Møtte Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Fremskrittspartiet.

Var også avtalt møte med fylkestingsgruppa i Høyre, men avlyst pga mange forfall i H-gruppa.

20. november: Temakurs for regnskapskontor, Molde

Det årlige temakurset for samarbeidende regnskapskontor og medlemmer i Økonomiforbundet holdt i forkant av skattekurset. I år holdt kurs om Merverdiavgift - mange muligheter og fallgruver ved Terje Bakke, senior manager i *Ernst & Young Advokatfirma AS*. 41 deltakere.

Kurset omhandlet reglene for behandling av merverdiavgift som stadig er under endring, og praktiseringen av regelverket er i mange tilfeller svært komplisert og tidkrevende. Feil kan medføre store økonomiske konsekvenser for kundene.

Kurset holdt på Scandic Seilet Hotell i Molde. Kursvert fra M&R Bondelag Arild Erlien.

21.-22. november: Skattekurs for regnskapskontor, Molde

Dette årlige kurset for samarbeidende regnskapskontor blir arrangert i sin helhet av Norges Bondelag, og arrangeres eksklusivt for ansatte i eller innehavere av regnskapskontor som har samarbeid med Norges Bondelag. Kurset holdt i år på Scandic Seilet Hotell i Molde. 80 deltakere. Kursvert M&R Bondelag Arild Erlien.

Forelesere fra Bondelagets Servicekontor AS var fagsjef skatt/advokat **Mari Cesilie Gjølstad** og avdelingssjef i avdeling for regnskap og juridisk service (RJS) i Norges Bondelag, **Arnstein Tveito**, og to nyansatte; advokat **Marta Melby** og rådgiver **Gry-Heidi Ruud-Wethal**.

Skattekurset har som målsetting å gi en bred gjennomgang av relevante skatte- og avgiftsfaglige nyheter slik at regnskapsfører er faglig oppdatert til det kommende årsoppgjøret. Skattekurset er et oppdateringskurs med fokus på regnskap, skatt og avgift, der vinklingen gjennom eksempler er tilpasset regnskapskontorenes arbeidsdag.

21. november: Verneområdestyret for Trollheimen. Oddvar Mikkelsen

Verneområdestyret møte på Bortistu i Storlidalen. I forbindelse med en av styrets arbeidsoppgaver for tiden, utarbeidelse av en besøksstrategi for verneområdene i Innerdalen og Trollheimen, ønsket styret å presentere en del resultat fra kartleggingsarbeidet og et førsteutkast til besøksstrategi for inviterte parter.

Ble i tillegg diskusjon om grunneierrepresentasjon og styresammensetning i verneområdestyret.

23. november: Nettverksamling jordvernforeningane. Oslo. Atle Frantzen

Gjennomført etter invitasjon frå Norges Bondelag. Dei fleste foreningar deltok. Gode foredrag: «Nedbygging, planstrategiar og jordvernomsyn» v/stipendiat NMBU Kristine Lien Skog.

«Landbruket si eiga nedbygging» v/Geir-Harald Strand, Nibio.

23. november: Markering 2-årsdagen for fastsetjing av jordvernmålet. Atle Frantzen

Markering gjennomført framfor Stortinget. Opprop overlevert til næringskomiteen. Jordvernforeningane, Bondelaget og mange andre organisasjonar var samla.

23. november: Arbeidsmøte om Landbrukskonferansen 2018

Holdt på Bondelagskontoret. Deltakere: Synnøve Valle (Fylkesmannen), Eli Sæther (Småbrukarlaget), Arild Erlien, Rose Bergslid og Arnar Lyche (Bondelaget)

Tid og sted for landbrukskonferansen: Scandic Seilet, Molde, fredag 2. mars 2018

Hovedtema er KLIMA OG RØDT KJØTT. Grovskisse til program ble satt opp.

28. november: Møte om forhold til tamreindrift i Trollheimen og grunneigarengasjement i naturforvaltningssaker. Landbrukets Hus, Oslo.

Frå M&R Bondelag: Oddvar Mikkelsen, Atle Frantzen, Grunneiere i Surnadal: Asbjørn Karlsen, Hugo Pedersen, Frå Norges Bondelag: Karoline Hustad, Ole Jakob Helmen, Finn Erlend Ødegård, Arnstein Røyneberg.

Karlsen og Pedersen presenterte saka. Mange element. Karlsen/Pedersen har skrive omfattande brev til MRBL, med utgangspunkt i Samerettsutvalgets rapport. NB lagar notat om juridiske forhold/vurderingar.

28. november: Møte om klima, landbruk og robot, Skei, Sogn og Fj.. Gunnhild Overvoll.

Godt møte med gode innleiarar og godt oppmøte. Ingen andre frå M&R. Foredragshaldarane som var særleg gode: Sverre Bjørnstad frå GENO om avl for betre klima og Jogeir Agjeld om

presisjonslandbruk og robotisering. Landbruksroboten Torvald utvikla ved NMBU var utstilt, men foredraget om denne var skuffande. Synnøve Rivedal frå NIBIO Fureneset la fram tal frå klimamålinger om omgraving av myr, dette kan vere svært aktuelt til landbrukskonferansen i mars.

30. november: Telefonmøte rovviltnemnda for region 6 Midt-Norge. Atle Frantzen Frank Sve deltok ikkje. Hadde ikkje meld avbud. Ingen nye skadefellingar i MR i det siste. Klagebehandling – vedtak om kvote gaupe 2018, møte i nemnda 26.10.:

-3 klager; Naturvernforbundet + Fosen + NOAH (ny).

-Nemnda tok ikkje klage til følge. Vedtak blir vidaresend til M.dept for endeleg behandling.

Samordningsoppdraget forvaltning av jerv:

Sekretariata i region 3,5 og 6 har avtalt møte 15.1.

John Odden presenterer foreløpig rapport i møte i nemnda 1.2.

Kongjørn Fosen:

-Dramatisk auke i tap. Vanskeleg å dokumentera, ettersom kadaver blir borte raskt.

Problem blir signalisert til dept.

30. november og 1. desember: Beite- og rovviltseminar, Oslo Atle Frantzen

Utgangspunkt for konferansen, som er årlig, er bruken av FKT-midler. Det sentrale på konferansen i år var den aktuelle situasjonen med ulv på Østlandet. NB har følgd opp bra juridisk, men manglande organisasjonsmessig oppfølging. Håpet er at arbeidet med ulvesaka også skal vera med på å avhjelpa situasjonen i forhold til andre rovdyr.

4. desember: Seminar om sol- og vindenergi i landbruket, Eidsdal. Gunnhild Overvoll.

Arrangør Landbruk Nordvest og Grønt Landbruk Eidsdal

Gunnhild Overvoll. heldt eit innleiande foredrag om klima og energi i landbruket. Vidare Ingvare Kvande frå Norsøk og Ragnar Tafjord frå Klarenergy, Ulsteinvik om solenergi og Tomas Bjørndal frå Vindenergiseret på Smøla. Sistnevnte strever med å få finansiering for ein rettleiar som dei vil utvikle. Ba dei ta kontakt om BL kan bidra i dette høvet. 25 frammøtte, flest lokale med nokre langvegsfarande. Interessant, engasjerande, men framleis noko svevande.

5. desember: Møte i styringsgruppa for prosjektet Grønn Forskning 2016 – 2019 Midt-Norge. Oddvar Mikkelsen.

Holdt hos bedriften Innovasjonstret, SIV Industri-inkubator AS, i Surnadal.

Styringsgruppa består av Lars Morten Rosmo (leder), Gleny Fosli (STFK), Harald A. Lein (Bygdeforsk), Stein Brubæk (Leder, Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag), Oddvar Mikkelsen (Leder, Møre og Romsdal Bondelag). Prosjektleder: Kirsti Margrethe Haave Myran. Saker: Rapport Grønn Forskning 1.7.16 – 30.6.17. Statusrapport 1.7.17 – 30.11.17. Økonomi-rapport 1.7.16 – 30.6.17. Grønn Forskning framover. Diskusjon på prioriterte områder.

5. desember: Møte om mulig deltakelse i Landbruk 21 for Møre og Romsdal. Surnadal.

Oddvar Mikkelsen møtte.

Til stede Synnøve Valle, Arnold Hoddevik og Ottar Longva (alle fra Fylkesmannen i M&R) i tillegg til styreleder og daglig leder i prosjekt Grønn Forskning.

En vil prøve å ta initiativ til å samle næringa til et drøftingsmøte på januar.

5. desember: Jordverndag på Sunnmøre Museum, Ålesund. Odd Bjarne Bjørndal, Arnar Lyche, Atle Frantzen. Over 50 deltakere.

I anledning Verdens jordverndag arrangert Jordverndag. Deltakere på jordverndagen var politikere, forvaltning og administrasjon i kommunene, bønder, grunneiere og andre interesserte.

Arrangør var organisasjonen Jordvern Møre og Romsdal i samarbeid med Landbruksmuseet, Fylkesmannen, Bondelaget og Småbrukarlaget.

5/2017 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
Januar	Fylkesstyremøte		Styret
20. januar	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
31. januar	Lokallaga frist sende inn saker fylkesårsmøte		
2.-3. februar	Unge Bønder Samling	Stranda	
6. februar (tirs)	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
19. februar	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
2. Mars	Landbrukskonferanse	Seilet, Molde	Landbruksinteresserte
2.-3. Mars	Årsmøte M&R Bondelag	Seilet, Molde	Lokallaga, fylkeslaget
7. mars (ons)	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
30. mai (ons)	Fylkesstyremøte og møte med årsmøteutsend.		
6.-7. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	
23.-25. august	Den Norske Matfestivalen i Ålesund	Ålesund	
26. august	Åpen Gard	Lokallaga	

Arrangement fylkesbondelaget må være oppmerksomme på er:

- **Agro NordVest 2018** Tid: 19.-20.januar 2018 Stad: Hotell Alexandra, Loen.
- **Levende Landbruk i Stjørdal:** november 2018 (dato ikke fastsatt)
- **Agroteknikk på Lillestrøm:** 8.-11. november 2018

10. januar: Møte i organisasjonsutvalget Norges Bondelag, Oslo. Oddvar Mikkelsen

15.-16.januar: Fylkesledersamling i Norges Bondelag. Oddvar Mikkelsen

16. januar: Organisasjonssjefsamling, Norges Bondelag, Oslo. Arnar Lyche

25. januar: Landbrukskonferanse i Ørsta

Ørsta næringskontor i samarbeid med landbrukskontoret Ørsta Volda og representanter for næringa arrangerer. Lars Petter Bartnes blant innleiderne. Gunnhild Overvoll og Odd Bjarne Bjørdal med i planlegginga av konferansen.

Januar: Grüne Woche, Berlin. Oddvar Mikkelsen (to dager)

2.-3. februar: Unge Bønder-samling.

11. februar (søndag): Fylkesårsmøte i 4H Møre og Romsdal. Bygdahuset Vonheim i Fræna

22. februar: Kurs i landbrukspolitikk. Landbrukets Hus, Oslo.

Arrangør er Norsk Landbrukssamvirke.

Odd Bjarne Bjørdal, Marte Halvorsen og Petter Melchior ønsker å delta.

Sjekke ut om Norges Bondelag har eget kurs for nye lokallagsledere om samme tema.

24.-25. februar: Årsmøte/fagmøte i M&R Sau og Geit. Molde. Oddvar Mikkelsen

Fylkeslederne i Bondelaget og Småbrukarlaget invitert til å innlede om «hvorfors du mener små-febønder skal være medlem i din organisasjon». NGS sitt mål med dette er at enda flere skal bli medlemmer i faglagene. De ønsker ikke å stimulere til noen konkurranse mellom faglagene, men ønsker at den totale organisasjonsandelen økes.

4. februar: Fylkesårsmøte i Fremskrittspartiet i Møre og Romsdal.

Fylkesleder Oddvar Mikkelsen invitert til å innlede om landbrukspolitikk.

6/2017 Lokallagene - presseklipp, aktiviteter og møter

1. SAMMENSLÅING AV LOKALLAG:

Etter sammenslåinger (se under) har Møre og Romsdal Bondelag pr 13. desember **40 lokallag**.

A) Vanylven Bondelag og Sande Bondelag sammenslått til Vanylven Bondelag

Brev sendt frå fylkeskontoret 11. november:

Alle medlemmer i Sande Bondelag overføres til Vanylven Bondelag

Høsten 2012 ble en eventuell sammenslåing mellom Vanylven og Syvde Bondelag og Sande Bondelag klarert av medlemmene i Sande. Saken var oppe på årsmøtet i Vanylven og Syvde samme år, men det rådde en viss skepsis og saken ble utsatt.

Saken var oppe på nytt på siste årsmøte i Vanylven og Syvde Bondelag 6. november 2017. Et enstemmig årsmøte fattet vedtak om at Sande Bondelag innlemmes ved at medlemmene overføres til Vanylven Bondelag, og at lagets penger og eventuelle eiendeler følger med.

Årsmøtet fattet også vedtak om navneendring – til Vanylven Bondelag.

Ved sammenslåing hadde Vanylven BL 61 medlemmer og Sande BL 18 medlemmer.

«Nye» Vanylven BL har 79 medlemmer.

B) Sunndal Bondelag og Ålvund Bondelag sammenslått til Sunndal Bondelag

Begge lagene hadde årsmøte same sted på Felleskjøpet på Sunndalsøra 31. oktober. Det ble gjort vedtak om sammenslåing i begge lag. Fylkesleder Oddvar Mikkelsen deltok på møtet.

Avisa Driva 8. november: Bondelagene i Sunndal går sammen i ett felles bondelag.

Det var på forrige ukes årsmøte i Sunndal bondelag det ble vedtatt at også Ålvund bondelag skal bli en del av Sunndal bondelag.

Dermed er bøndene i industrikommunen samlet seg i ett felles lag. Bondelaget i Øksendal er tidligere fusjonert med Sunndal bondelag. Knut Flatvad er valgt som leder i styret for bondelaget. Flatvad driver sjøl med melk og smågrisproduksjon.

Han sier det viktigste for bondelagene framover er det politiske arbeidet. Nortura, Tine og Landbruk Nordvest driver rådgivning. Som ellers i landet har antall melkebønder gått ned også i Sunndal, konstaterer bondelagslederen.

Ved sammenslåing hadde Sunndal BL 106 medlemmer og Ålvund BL 55 medlemmer.

«Nye» Sunndal Bondelag har 161 medlemmer.

C) Ørsta Bondelag og Follestadalen Bondelag sammenslått til Ørsta Bondelag

Ble sammenslått 28. november. Ørsta BL vedtok sammenslåing på årsmøtet 18. oktober. Follestadalen BL vedtok sammenslåing på årsmøte i midten av november.

To styremedlemmer fra tidligere Follestadalen BL tiltrådte styret i Ørsta Bondelag etter sammenslåing.

Ved sammenslåing hadde Ørsta BL 81 medlemmer og Follestadalen BL 18 medlemmer.

«Nye» Ørsta Bondelag har 99 medlemmer.

2. VESTNES BONDELAG TILDELT NÆRINGSPRISEN FOR 2017:

Næringsprisen for 2017 i Vestnes går til Vestnes Bondelag ved leiar Anders Skavnes, vedtak fatta i Vestnes formannskap 4. desember. Prisen består av ein statuett og ein eigen næringsprisdiplom. I grunngevinga for tildelinga heiter det:

Forslagstillar var Grete Misfjord og i prisgrunningvinga står det mellom anna at landbruksnæringa i Vestnes omfattar 100 årsverk og står for ei omsetning på nesten 100 millionar kroner berre i matproduksjon. Frå over 90 aktive gardsbruk, derav meir enn 20 mjølkebruk. Forslagstillaren nemner vidare at kvart årsverk i landbruket gir 1-2 arbeidsplassar i andre verksemdar.

I Vestnes kommune har ein satsa tungt på mjølkeproduksjon dei siste åra. Og der mjølkekvoten per bruk i 2004 var på 160 tonn, var den i 2017 på over 290 tonn! Dette er heilt i landstoppen når det gjeld kvotestorleik. Mjølka i Vestnes går for det meste til Tine sitt anlegg i Tresfjord, der m.a. den kjente Ridderosten blir produsert, som einaste plass i verda. I Vestneslandbruket har det blitt bygd mange nye driftsbygningar dei seinare åra, og framleis er nokre under bygging og planlegging. Eit titalls millionar er satsa og Innovasjon Norge har bidratt. Slik at det no er eit framtidretta driftsapparat på dei fleste gardane.

Dette viser vilje til å vere med vidare, for å sikre landbruket i kommunen vår, der ein også bidreg til eit flott kulturlandskap med beitande dyr i sommarhalvåret. Noko både turistar og friluftsfolk set pris på å få oppleve på nært hald. Det har også vore frisk satsing i sauenæringa, med auke

i både produksjon og i foredling av lokal mat. Rypdal Purkering er i tillegg ein viktig aktør for heile svinenæringa i Møre og Romsdal fylke. Storfeproduksjonen er også betydelig, m.a. med spesialisering på oppføring av oksekalver og ammekuproduksjon.

Forslagsstillaren si grunngeving viser at Landbruket i Vestnes kommune er ein verdig kandidat til årets næringspris, representert ved Vestnes Bondelag. Vestnes kommune vil gratulere Vestnes Bondelag med Næringsprisen for 2017. **Næringsprisen blir markert og utdelt** i forbindelse med siste kommunestyremøtet før jul, **måndag 18. desember**.

7/2017 Andre saker

7.1. Leserinnlegg 30. november 2017: Fylkesmannen i utakt med landbruket

I sin høringsuttale til Landbruks- og matdepartementet støtter landbruksavdelinga hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal forslaget om forbud mot nydyrking av myr. Og det til tross for at de stiller seg kritisk til vesentlige punkter i grunnlagsdokumentene. Konkluderer her Fylkesmannen mot sine egne argumenter? Konsekvensen er dårlig signal til landbruksnæringa i fylket.

Forslaget om forbud mot nydyrking av myr baserer seg på en nytte-kostnadsanalyse - en mye brukt metode for å sammenligne konsekvensene av alternative tiltak før beslutninger fattes. Det konkluderes med at nytten for samfunnet i form av reduserte klimagassutslipp er større enn kostnaden ved at myr ikke kan dyrkes og tas i bruk som matjord.

I departementets saksutredning legges det til grunn at reduserte klimagassutslipp per dekar og år ved myr dyrking tilsvarer omtrent utslippene fra en personbil i løpet av ett år, og det forutsettes at det årlig nydyrkes 2000 dekar myr. Det betyr at redusert mengde klimagassutslipp blir omtrent den samme som om 3-4 personer i hver kommune plukkes ut hvert år og får livsvarig forbud mot å kjøre bil, mens resten av befolkningen kan kjøre som før.

For å begrunne myr dyrkingsforbudet må nyttesiden på vektskåla veie tyngre enn kostnadssiden. Det betyr at samfunnskostnaden må være lav fordi «samfunnsnyttene» ved forbudet ikke er større enn det den faktisk er. I saksutredningen forutsettes det at i hele Norge er det bare 12 kommuner som blir berørt av forbudet, og det til tross for at myr dyrkingsforbudet gjelder all myr. Kartdata viser at alle kommuner i Møre og Romsdal har dyrkbare myrer/fuktig skogsmark, og i vårt fylke ligger mange av de mest aktive jordbruksmiljøene i myrområder. Det er trist at Fylkesmannen vil sette begrensninger på utviklingsmulighetene for svært mange bønder. Det får konsekvenser for motivasjon og satsingsvilje.

Møre og Romsdal Bondelag mener Staten fremmer en sak som er dårlig utredet – først og fremst ved at kostnadssiden må være betydelig underestimert. En grundig gjennomgang av konsekvensene for landbruket må legges til grunn før det fattes en endelig beslutning.

Fylkesleder Oddvar Mikkelsen og organisasjonssjef Arnar Lyche i M&R Bondelag

7.2. Leserinnlegg 23. oktober 2017: Bonden er ikke klimaversting

I avisinnlegg i Nationen 18.10.2017 skriver Arne Grønlund at dyrking av jord har bidratt med nesten en tredel av de menneskeskapte CO₂ -utslippene de siste 150 årene. Denne påstanden presenteres som en vedtatt sannhet, og uten noe form for begrunnelse eller kildehenvisning. Det kan umulig være riktig i en verden som hver eneste dag forbruker om lag 1,9 millioner fat olje. Det hadde vært fint om Grønlund kunne gi en nærmere redegjørelse for disse beregningene.

Kartverket har estimert at 38 prosent av all dyrkbar jord i Norge er myr, og det utgjør 4,7 millioner dekar. I følge Grønlund er totalmengden karbon på dette arealet 330 millioner tonn og hvis alt dette karbonet blir frigjort tilsvarer det 1,2 milliarder CO₂ . Det er et svært enkelt resonnement, men har det noen som helst relevans i virkelighetens verden?

Når bonden dyrker jord skjer det, slik som Grønlund beskriver, en drastisk endring i økosystemet. Et komplekst samspill mellom et stort antall faktorer forstyrres og endres, før det oppstår ny likevekt. All biologisk aktivitet gir CO₂ -utslipp, og fordi vannet dreneres bort ved myr dyrking øker den biologiske aktiviteten og vi får et midlertidig netto karbontap fra jord til luft. Samtidig skjer det naturlige motreaksjoner som innebærer CO₂ -binding, og etter noen år oppstår ny karbonlikevekt. Hva som blir netto karbontap i løpet av denne omstillingsfasen er det ingen som vet. Men vi vet at karbontapet varierer mye og avhenger blant annet av myrtype, temperaturforhold, dyrkingsmetode og agronomi.

Arnar Lyche, Organisasjonssjef i Møre og Romsdal Bondelag

7.3. Leserinnlegg 9. oktober 2017: Konsekvensene av myr dyrkingsforbudet må utredes

Når Landbruks- og Matdepartementet fremmer forslag om forbud mot dyrking av myr, legges det til grunn at nytten for samfunnet er større enn kostnaden for bøndene.

I sine beregninger forutsetter NIBIO-forskerne utslipp av litt i overkant av 3 tonn CO₂-ekvivalenter per dekar og år ved myr dyrking. Det tilsvarer omtrent utslippene fra en personbil i løpet av ett år. Det er ikke all verden når vi vet at det er om lag 3,5 millioner biler i Norge og at biltrafikken har økt med 2 prosent i året de siste årene. Samfunnsnyttene i form av reduserte klimagassutslipp blir omtrent den samme som om 3-4 personer i hver kommune plukkes ut hvert år og får livsvarig forbud mot å kjøre bil, mens resten av befolkningen kan kjøre som før.

Hva så med samfunnskostnaden? I saksutredningen til departementet legges til grunn at det bare er 12 kommuner som vil bli berørt av forbudet. Dette kan umulig stemme med virkeligheten. Kostnadssiden må være kraftig underestimert. Det foreslåtte myr dyrkingsforbudet gjelder all myr. I praksis betyr dette at 38 prosent av all dyrkingsjord i Norge går tapt. For svært mange bønder vil forbudet sette begrensning på egne utviklingsmuligheter, og det får konsekvenser for motivasjon og satsingsvilje. Her i Møre og Romsdal ligger mange av de mest aktive jordbruksmiljøene i myrområder. Dette er en stor inngripen i råderetten over egen eiendom som krever en seriøs analyse av konsekvensene før et eventuelt myr dyrkingsforbud innføres. Hvem blir berørt og hva blir samfunnsvirkningene?

Myra har stor egenverdi som vannreservoar og flomdemper, og som levested for mange arter. Det kan være mange gode grunner for å verne ei myr. Men at oljenasjonen Norge bruker myra som klimaalibi er kanskje å dra det for langt?

Arnar Lyche, Organisasjonssjef i Møre og Romsdal Bondelag

7.4. Kronikk 9. november: Frustrasjon og forvirring om får

Dei siste vekene har heile landbruksnæringa inkludert statsråd Dale vore i diskusjon om korleis overskotet av lam og sau har oppstått og korleis ein skal løyse problemet. Sauebøndene skuldar på Nortura, Nortura skuldar på sauebøndene, alle skuldar på landbruksministeren og ministeren og Bonde og Småbrukarlaget skuldar på alle andre enn seg sjølv. Nokon skuldar og på matvarekjedene. Alle har litt rett og ingen tek heilt feil, men det har vore for stort fokus på investeringstilskota. Næringa splittast og einaste vinnaren blir ministerens liberalistiske ideologi.

Etter fleire år med underskot på kjøtt tok næringa tak og i fleire fylke har det vore stimuleringsprosjekt og kurs for å få fleire til å byrje med sau eller auke sauetalet. Det tek tid å bygge opp besetningane og fram til 2015 var det knapt nokon som var bekymra. Nesten ingen innsåg at dei fjøsa som var bygde fram til 2014 på det tidspunktet hadde bygd opp dyretalet og var i full produksjon frå 2015 og at antal slakt ville auke ganske brått. Difor var det få som protesterte særleg kraftig på vegne av sauenæringa då Stortinget etter brotet i jordbruksforhandlingane innførte flate satsar for tilskot både på grasareal og dyretal og i praksis fjerna grensene for kor mange dyr ein kan få husdyrtilskot og beitetilskot for. Resultatet er at lønsemda for små sauebruk har stått ganske stille medan lønsemda i å bygge opp store sauebesetningar er dramatisk betra fram til overproduksjonen ga prisnedgang. Det er difor ikkje heilt rett å gje korkje Dale eller investeringstilskotet hovudansvaret for problema næringa har no. Det er heile næringas manglande bevisstheit kring kapasitetsauken i åra før 2015 og Stortingets volumdrivande endring i tilskota i 2014-oppgjere som er grunnlaget for overskotet. Dette kunne sjølv sagt vore protestert meir imot i påfølgande jordbruksoppgjere men det ville neppe hatt effekt på Listhaug og Dales einspora vilje til stordrift og marknadsstyring. Oppi alt dette har sauenæringa sjølv vore dei ivrigaste i å krevje inntektsauke i jordbruksoppgjera sjølv etter at overskotet oppstod. Jon Georg Dale bidrar ikkje positivt med dei utspela han har hatt om dette, og han må vise vilje til å snu noko på voluminnrettinga som vart innført i 2014 med sterk auke av kvalitetstilskotet på lam og auken i husdyrtilskotet for dei store besetningane.

Om vi tek bort investeringstilskot til sau vil det fortsatt kunne bli bygd store sauefjøs utan tilskot i område der det ligg til rette for det med tilgang på jord og beite og med bankar som tør å satse på dei investeringsvillige bøndene. I utkant-Noreg vil det derimot bli full brems. Sjølv i ei næring med overproduksjon er det behov for fornying, og ein eventuell total stans i tilskot til sauefjøs må vere kortvarig. I Møre og Romsdal innførte partnerskapet i fjor retningslinjer om «etableringsstopp» for sauehald men fornyingsprosjekt med inntil 25 % auke i dyretal vart likt prioritert som andre produksjonar. Dette kan vere til eksempel for fleire.

Vi må vurdere fleire tiltak. Forslaget om redusert påsett er svært godt men baserer seg på frivillighet. Eit anna tiltak er øvre vektgrense for å få kvalitetstilskot etter ein viss dato. Dette må differensierast geografisk. No fører kvalitetstilskotet til at unødige mange lam blir fora ei stund på heimebeite eller med (importert) kraftfôr før slaktning for å oppnå kvalitetstilskotet og dette fører til auke i slaktevekt og

overskot av kjøt. Mange av lamma er fine slakt rett frå beite, men spranget frå 0 kr til 500 kr i kvalitets-tilskot ved O+ tvingar dette fram. Fordeling av kvalitetstilskotet på fleire klassar med tre trinn frå O og oppover vil og gje auka fleksibilitet. Reduksjon i dyretilskot, både tal dyr ein kan få tilskot for og sats for dei siste dyra, meir i tråd med det som var før 2014 vil gi utbyggingar i mindre skala i framtida, og kan gjere det lettare å redusere dyretalet noko i eksisterande besetningar. Og følg med no Jon Georg: Før desse pengane over på dei første dyra for å gjere drifta meir lønsam for dei mindre bruka, opprett-halde inntekta på dei store og ikkje stimulere til auke i bruksstorleik som ikkje passar til driftsgrunnlaget og fører til omfattande frakt av dyr, fôr og gjødsel.

Sist sommar gjorde Nortura og andre ein svært god jobb med å få butikkjedene til å selje produkt av sau og lam til grilling. Kjedene må lytte til kundane som ikkje finn ønska produkt i hyllene no i haust og Nortura og andre slakteri må forhandle fram avtalar med kjedene om lenger sesong og fleire lamme- og saueprodukt gjennom heile året. Opplysningskontoret for kjøtt har og ein viktig rolle her. Alle aktørane må innsjå at dette er sesongvare i den forstand at slaktinga foregår om hausten men maten kan like fullt nytast like mykje gjennom heile året.

Oddvar Mikkelsen, Leiar Møre og Romsdal Bondelag

7.5: Arbeidstilsynet og krav til overnatting

Grønttalsperson i Møre og Romsdal Bondelag, Audun Skjervøy, Norddal, har 23. november sendt informasjon til fylkeslaget om Arbeidstilsynet og krav til overnatting:

Hei, her er ei sak de kanskje kan ha ein liten beredskap på dersom ho skulle bli sett på spissen også i Møre og Romsdal.

De har sikkert fått med dykk at Arbeidstilsynet i Sogn og Fjordane etter tilsyn hos frukt- og bærbonder har pålagt dei å ha enkeltrom til sesongarbeidarane. Det som har vore vanleg til no, er å ha inntil fire arbeidarar per rom. Slik blir det også praktisert blant bøndene som har sesongarbeidarar i Valldal.

Eg har hatt løpande kontakt med Merete Støfring om denne saka, og det ser ut til at Arbeidstilsynet i Sogn og Fjordane er i ferd med å trekke seg litt igjen – iallfall seier dei at dei skal sjå på saka igjen.

Det einaste vi førebels har å halde oss til, er tilsynsrapporten Arbeidstilsynet sende oss etter tilsyn i 2010, som slår fast at vi kan ha inntil fire arbeidarar per rom i kortare periodar. Inntil no er ein jordbær-sesong definert som ein kortare periode (fire–fem veker).

Det som etter kvart kan gjere denne saka litt meir problematisk, er nye dyrkingsteknikkar for både jordbær og bringebær, der sesongane blir strekte – dei startar tidlegare og held på lenger. Dei fleste produsentane i Valldal driv «tradisjonelt», men det kan naturlegvis endre seg. Og da vil nok også Arbeidstilsynet ha betre kort på handa i eit krav om at ikkje så mange som fire kan innkvarterast saman på kvart rom. Eg legg ved eit par dokument – tilsynsrapporten som utløyste saka i Sogn og Fjordane, og tilsynsrapporten frå det siste tilsynet vi hadde.

7.6: Oddvar Mikkelsen oppnevnt i organisasjonsutvalg i Norges Bondelag

Fylkesleder i Møre og Romsdal, Oddvar Mikkelsen, er i styremøte i Norges Bondelag 5. desember oppnevnt som medlem i nyopprettet organisasjonsutvalg. I vedtaket skrives det:

Regionreformen får konsekvenser for Norges Bondelags organisasjon. Norges Bondelag bør ikke være pådriver i sentraliseringsprosesser. Vi må likevel aktivt forholde oss til en framtidig regioninndeling og sikre at Norges Bondelag har en organisasjonsstruktur som er hensiktsmessig for vårt næringspolitiske og øvrige arbeid. Det settes derfor ned et organisasjonsutvalg for å utrede en framtidig organisasjonsstruktur og gjennomgang av lovene til Norges Bondelag.

Utvalget skal i sitt arbeid hensynta at Norge har fått en ny regioninndeling. Det skal legges vekt på at Norges Bondelag både er en politisk organisasjon som jobber med myndighetskontakt og påvirkning, og at organisasjonen skal ivareta medlemmer og lokallag over hele landet på en god måte.

Utvalget må videre utrede hvilke konsekvenser endringer i Norges Bondelags organisasjon vil få for våre tillitsvalgte organ, og foreslå hensiktsmessig sammensetning av disse organene.

Utvalgets arbeid skal ferdigstilles slik at konklusjonene kan behandles på Norges Bondelags årsmøte i 2019. Utvalget skal avgi sin foreløpige innstilling innen 15. oktober 2018 og sende denne på høring til fylkeslagene. Utvalget avgir endelig innstilling innen 1. februar 2019.

Som medlemmer i utvalget oppnevnes: 1. Einar Frogner (styret, leder), 2. Bodhild Fjelltveit (styret), 3. Grete-Liv Olaussen (fylkesleder Finnmark), 4. Borgny Kjølstad Grande (fylkesleder Nord-Trøndelag), 5. Oddvar Mikkelsen (fylkesleder Møre- og Romsdal), 6. Egil Chr. Hoen (fylkesleder Buskerud), 7. Elin Røed (organisasjonssjef Vestfold). Utvalgets sekretærer er politisk rådgiver Harald Vel-sand og organisasjonssjef Astrid Solberg.

SAK 35/2017: Gjennomgang og oppsummering av årsmøterunden

Vedlegg: Liste over datoer for årsmøtene og representasjon fra fylkeslaget.

Vedtak:

Gjennomføring av årets årsmøterunde har vært vellykket med fordeling av styremedlemmer på møtene. Det er nyttig og lærerikt for styremedlemmer å besøke nye lokallag hvert år. Det bør være praksis at det skal være besøk på alle årsmøter fra styret eller kontoret. Styret merker seg synspunktene som kom fram, og tar disse med seg til planlegginga av årsmøterunden neste år.

Saksutredning:

Årsmøtene i lokale Bondelag skal holdes innen 31. oktober. På styremøtet tidligere i høst ble fylkesstyremedlemmene og ansatte ved kontoret fordelt for deltakelse i lokallagsårsmøtene. Denne lista ble sendt lokallagene i lokallagsbrev i september sammen med meldingsskjema om val, rapport lokallagsarbeid og aktivitetsmidler, forslag på innkalling og sakliste til årsmøte, adresseetiketter og medlemslister.

Lokallagene tok direkte kontakt med oppsatt styremedlem/ansatt og avtalte tid for årsmøtet. Vedlagte lister viser at pr 12. desember har fylkeslaget oversikt over årsmøter i 39 lokallag. (Mangler dato i Vestre Sunnmøre, Midsund og Frei).

Hildre/Vatne BL har avtalt med org-sjef Arnar Lyche årsmøte i januar.

Fylkeslagets praksis med å sende ut forslag til besøk fra fylkeslaget, og endra vedtekter til Norges Bondelag med framskyndet frist til innen 1. november hvert år for å holde årsmøtet i lokalt Bondelag, virker positivt for gjennomføring av årsmøterunden i M&R Bondelag.

Fellesmøte for Bondelagene Ørsta og Volda:

I kommunene Ørsta og Volda har Bondelaget hatt 5 lokallag. Ett lokallag har ikke hatt leder siste året, ett annet lag har ikke hatt årsmøte på noen år. På grunn av låber aktivitet i noen lokallag har sammenslåing av bondelag vært diskutert. Det har også vært drøftet sammenslåing til kommunevise lokallag, ett for Volda kommune og ett for Ørsta kommune.

Hornindal kommune slår seg sammen med Volda kommune fra 1. januar 2020, og Hornindal Bondelag (83 medlemmer) blir da trolig også overført til Møre og Romsdal.

Etter initiativ fra fylkeslaget inviterte de fem Bondelagene i Volda og Ørsta til fellesmøte på Volda Turisthotell 18. oktober. Fylkesleder Oddvar Mikkelsen innledet til drøfting om aktuelle landbrukspolitiske saker og eventuell sammenslåing av lokallag. Det ble presisert at fylkeslaget ønsker ikke å være pådriver i sammenslåingssaker, men vil bidra når det er ønske om det.

Kostnader ved innkalling (porto) utsendt fra fylkeskontoret og servering dekkes av Aktive Lokallagsmidler.

Det møtte 36 personer på fellesmøtet: Austefjord og Bjørke BL (16 pers), Volda BL (10 pers), Ørsta BL (7 pers) og Follestaddalen BL (1 pers), i tillegg til Oddvar Mikkelsen og Odd Bjarne Bjørdal fra fylkestyret.

Etter fellesmøtet ble det samme kveld på samme hotell innkalt til egne årsmøter i Bondelagene. **Austefjord og Bjørke Bondelag, Volda Bondelag og Ørsta Bondelag** avvirket årsmøtet sitt denne kvelden. **Follestaddalen Bondelag** innkalte til eget årsmøte senere, i november, og vedtok sammenslåing med Ørsta BL.

Ingen fra **Hjørundfjord Bondelag** møtte på fellesmøtet 18. oktober. Men der ble det samtidig tatt initiativ til innkalling til eget årsmøte på Sagafjord Hotell på Sæbø 31. oktober. Her møtte nærmere 25 personer til årsmøte og middag, orientering om lysbruk og sikring av last på traktor, og besøk av ordføreren. Ny leder og nytt styre ble valgt i Hjørundfjord Bondelag. Odd Bjarne Bjørdal møtte fra fylkeslaget.

Navneendringer:

- Vanylven og Syvde Bondelag har endret navn til **Vanylven Bondelag**.
- Aure og Tustna Bondelag har endret navn til **Aure Bondelag**

Sammenslåing av lokallag:

Etter sammenslåinger har Møre og Romsdal Bondelag pr 1. desember **40 lokallag**.

- Vanylven Bondelag og Sande Bondelag sammenslått til **Vanylven Bondelag**
- Sunndal Bondelag og Ålvund Bondelag sammenslått til **Sunndal Bondelag**
- Ørsta Bondelag og Follestadalen Bondelag sammenslått til **Ørsta Bondelag**

Ny leder valgt i 15 lokallag; Hjørundfjord, Valldal, Stranda, Stordal, Giske, Harøy og Fjørtoft, Vestnes, Nasset, Gossen, Gjennes, Hustad, Sunndal, Surnadal, Todalen og Smøla.

Deltakelse på årsmøtene: Lokale årsmøter er en viktig arena for meningsutveksling mellom medlemmer og signal fra lokallagene inn til fylkesstyret. Styremedlemmer og tilsette ved kontoret ønsker å delta på årsmøtet. Også i år fordelte styret i M&R Bondelag alle fylkesstyremedlemmene for deltakelse i alle lokallagsårsmøtene. På grunn av stram økonomi dette året valgte vi å fordele fylkesstyremedlemmene for deltakelse på årsmøter i eget nærområde. Slik sparte vi reiseutgifter og møtegodtgjørelse. Resterende lokallag fikk besøk av en kontoransatt.

Fylkeslaget har deltatt på 32 møter og møtt 36 lokallag (det vanlige er 20-25 årsmøter):

- Oddvar Mikkelsen (5),
- Gunnhild Overvoll (4),
- Odd Bjarne Bjørdal (5),
- Petter Melchior (2),
- Vegard Smenes (3),
- Marte Halvorsen (4),
- Arnar Lyche (6),
- Atle Frantzen (1),
- Rose Bergslid (3).

På styremøtet ga alle styremedlemmer og ansatte ei oppsummering fra møtene de hadde vært på, og hvilke saker/tema som hadde vært drøftet.

Dette ble nevnt i styret/for eventuell oppfølging:

- Lokallagene i Ørsta og Volda vil prøve å vekke til live Samarbeidsrådet. De har felles landbrukskontor.
- Fylkeslaget bør ta kontakt med kommune om lovverk og regler vedr oppfølging leiekontrakter: Medlem i Ørsta tok opp følgende mediaomtale: *En bonde i Ørsta har planer om å bygge seg nytt fjøs. Men bankene og Innovasjon Norge er skeptiske, siden han er leilending, og driver på nåde av landeiere som kan si opp avtalene i løpet av ti minutt. - Etter lova skal det skrives 10-årskontrakter om leie av landbruksjord mellom landeiere og de som leier. Dessverre blir ikke dette handhevet på Sunnmøre, noe som er lovbrudd.*
- I mange årsmøter har de vært opptatt av gjødselvereforskriften. Håper saka sendes lokallagene når det kommer på høring.
- Årsmøtene setter pris besøk fra fylkesstyret/kontoret.
- Viktig å ha fokus på opplæring av Bondelagstillitvalgte.
- Hjorteproblematikken og arealforvaltning tatt opp i mange årsmøter.

SAK 36/2017: Tildeling av «Aktivt Lokallagsmidlar» 2017 til lokallaga
--

Vedlegg:

- Kopi av årsmeldinger i lokale Bondelag (**egen bunke**)
- Tilråding på bakgrunn av innkomne søknader **29 lag**
(28 lag i 2016, 27 lag i 2015, 31 lag i 2014, 27 lag i 2013, 25 lag i 2011, 23 lag i 2010, 27 lag i 2009, ikkje utdelt i 2008, 26 lag i 2007.

Vedtak: Styret slutter seg til forslaget til fordeling med de endringer som kom fram. Styret vil fordele kr 195.890 i Aktivt Lokallagsmidler for 2017 i samsvar med tilråding.

Det er også i år forutsetning for tildeling at laget har søkt, med unntak av Åpen Gard og uttale til jordbruksforhandlingene. Fordelinga er basert på kr. 500 til alle lag som har uttalt seg om jordbruksavtalen og kr. 500 til anna prioritert aktivitet etter skjønn.

I tillegg kr. 5.000 til lag som har arrangert Åpen Gard på gardsbruk, midler til ekstra deltakelse fra lokallagene på ledermøtet, kostnader for annonsering av Åpen Gard, utgifter gjennom året til diverse og markedsmateriell i lokallagene, og utgifter til fellesmøte med lokallagene i Ørsta og Volda i oktober 2017.

Styret er imponert og svært glad for de mange gode aktivitetene som er i lokallaga på utadretta tiltak, tilbud til medlemmene og medlemsverving. Laga får kopi av fordelingsdokumentet som også sier noe om aktiviteter i ulike lag.

Fordelingsgrunnlag: Sum til fordeling: Kr 195.890

Uttale jordbruksforhandlingene Kr. 500,-- x 28 lag	14000	
Åpen Gard (Aure BL) Kr. 5.000,--	5000	
Anna prioritert aktivitet etter skjønn: 222 tiltak x kr 500,--	<u>111000</u>	
Sum aktiviteter lokallaga:	130000	130000
Annonsering Åpen Gard		2915
Brukt hittil i år til diverse aktiviteter/markedsmateriell i lokallagene		5000
Ekstra deltakelse fra lokallagene på ledermøtet		45000
Møtelokale/servering + porto møte m/ fylkesleder 18. oktober i Volda (9.375+3.120)		12495
Disp		480
Sum fordelt		195890

Saksutredning:

Fylkeslaget får hvert år tildelt midler til aktiviteter i lokallagene. Lokallagenes frist var satt til 20. november. Midler som ikke blir fordelt til lokallagene går inn i fylkeslagets regnskap. Noen fylker fordeler hele beløpet til lokallagene, andre holder igjen deler i fylkeslaget til dekning av kostnader i forbindelse med regionale møter og utadrettede arrangement.

Møre og Romsdal er tildelt kroner 195.890 i aktivitetsmidler for 2017 etter følgende mal:

- Kroner 5.000 til hvert fylke
- 70% av resterende beløp etter antall medlemmer
- 30 % av resterende beløp etter antall lokallag

Fylkeskontoret har gått gjennom alle 28 søknader og årsmeldinger. Oppsummert viser dette at det er flere aktiviteter å prioritere etter skjønn i 2017 enn det var i 2016. Mens det i 2016 var **157 tiltak** a kr 500 som ble fordelt, viser tilsvarende gjennomgang for i år **222 tiltak**. Fylkeskontoret har fortsatt valgt å holde på kr 500 pr tiltak.

Mange av lokallagene som søker om Aktive Lokallagsmidler har meget god økonomi. Det er ikke økonomien i laget som avgjør planlegging og gjennomføring av aktiviteter gjennom året. Fylkeslaget har hvert år aktiviteter og møter med gratis deltakelse fra tillitsvalgte i lokallagene. Kostnader til bl.a. leie av møtelokale og servering dekkes av fylkeslaget.

Fellesmøte i Ørsta og Volda: Fylkeslaget inviterte alle medlemmene i de fem Bondelagene i Volda og Ørsta til fellesmøte på Volda Turisthotell 18. oktober. Fylkesleder Oddvar Mikkelsen innledet til drøfting om aktuelle landbrukspolitiske saker og eventuell sammenslåing av lokallag.

Kostnader ved innkalling (porto) utsendt fra fylkeskontoret og servering dekkes av Aktive Lokallagsmidler - kr 12.495.

Ekstra deltakelse på ledermøtet: Til ledermøtet 3. og 4. november i Surnadal var hele lokallagsstyret innkalt, slik tradisjonen har vært de siste årene. Fra 9 lokallag møtte det i år to eller flere, totalt 18 deltakere i tillegg til leder fra lokallaget. Ledermøtet er opplæring og kompetanseheving av tillitsvalgte. Gjennomsnittlig kostnad pr deltaker er kr 2.500 x 18 deltakere = **kr 45.000** (Oppholdskostnader + felleskostnader + reisekostnader)

Åpen Gard er høyt prioritert av fylkeslagene. Vi har prioritert å dekke både fylkeslagets utgifter med annonsering **kr 2.915** og tilskudd til lokallagene fra Aktive Lokallagsmidler. 1 arrangør av Åpen Gard får tilskudd på **kr. 5.000** pr. arrangement.

Det er forslag om kr 500 for uttale jordbruksforhandlingene og kr 500 pr. tiltak/aktivitet, i tillegg til at det er prioritert etter skjønn.

Fylkeskontoret registrerer at det stort sett er de samme lagene som søker hvert år. Dette tross i at midlene flere ganger er kunngjort for leder og styremedlemmene i lokallagene i god tid.

Kommentert i styret:

- Lokallagene kan bli flinkere til å rapportere det de holder på med. Aktivitetene må vises bedre i søknadsskjema og årsmelding.

SAK 37/2017: Innspill til jordbruksforhandlingene 2018

Vedlegg: Uttale jordbruksforhandlingene 2017 fra Møre og Romsdal Bondelag (**egen bunke**)

Vedtak: Arbeidsutvalget arbeider videre med utkast til uttale 2018. Styret tar med seg synspunkter og vurderinger som kom fram i styrets drøfting til styremøtene på nyåret. Arbeidsutvalget vurderer når utkast til uttale for jordbruksforhandlingene 2018 skal sendes på høring til lokallagene for endringer av fylkeslagets utkast. Høringsfrist for lokallagene å svare på Questback og gi innspill til fylkeslaget er **19. februar 2018**.

Saksutgreiing

Studieheftet med spørsmål fra Norges Bondelag er pr 6. desember ikke sendt ut. Det er ventet at alle lokale Bondelag i desember får tilsendt studiematerialet.

Styret drøfter på styremøtet 12. og 13. desember justering av fylkeslagets uttale 2017. Arbeidsutvalget vurderer senere etter råd fra styret om utkastet skal sendes lokallagene i samband med lagene sitt arbeid for jordbruksforhandlingene 2018. **Lokallagene sin frist for høringsinnspill er mandag 19. februar 2018.**

Også i år legger Norges Bondelag opp til høringsinnspill i QuestBack. Trolig er det her x antall spørsmål en kan svare på. Frist for svar også her er 19. februar. QuestBack gjør at Norges Bondelag enkelt kan ta ut rapporter over svar og tilbakemeldinger til hvert fylke slik at de kan bygge sine innspill ut fra lokallagas svar.

Det oppfordres til å rapportere arbeidet som studiering, da dette gir støtte både til lokallaget og til Norges Bondelag.

Fylkeskontoret/arbeidsutvalget utarbeider etter fristen 19. februar utkast til uttale 2018. Norges Bondelag sender ut fylkesvise rapporter, basert på lokallagas svar via QuestBack.

Fylkesstyret har møte onsdag **7. mars** med samvirke om uttale til jordbruksforhandlingene.

Fylkeslagenes frist for å sende uttale til Norges Bondelag er **mandag 12. mars 2018**.

Møte i **representantskapet i Norges Bondelag** for å behandle uttale til jordbruksforhandlingene 2018 er satt til onsdag 21.mars og torsdag 22. mars. Dette er uka før påske.

SAK 38/2017: Evaluering av ledermøtet 3.-4. november 2017

Vedlegg: Omtale og bilder fra Ledermøtet er lagt ut på heimesida. Se også **PRESSEKLIPP** med omtale i avisa Driva og Tidens Krav

Vedtak:

Styret tar med seg det som kom fram i styret i sitt videre arbeid. Styret er godt fornøyd med arrangementet og sitter igjen med et positivt helhetsinntrykk. Både faglig og sosialt ble det et vellykket ledermøte med mye faglig påfyll. Et godt program ga motivasjon og inspirasjon til arbeidet i Bondelaget.

Saksutredning:**Totalt deltok det 57 personer på Ledermøtet på Thon Hotell Vårsøg i Surnadal.**

Av disse 41 tillitsvalgte fra 23 lokale bondelag, 10 tillitsvalgte/tilsette fra fylkesstyret/-kontoret, leder valgnemnda og 5 innledere/gjester.

9 lokale Bondelag stilte med to eller flere deltakere, totalt 18 personer ekstra. Som en viktig del av Bondelagets satsing på tillitsvalgte på alle plan i organisasjonen, oppmodet fylkeslaget i invitasjonen alle lokale Bondelag i M&R om å møte med så mange styremedlemmer som mulig. Kostnader ved ekstra deltakelse fra lokallagene utover en deltaker dekkes av Aktive Lokallagsmidler.

Fra Norges Bondelag deltok nestleder Bjørn Gimming og rådgiver i kommunikasjonsavdelinga, Guro Bjørnstad.

Oppsummering program:

- Ledermøtet på Thon Hotel Vårsøg i Surnadal ble ønsket velkommen til kommunen av fylkesleder **Oddvar Mikkelsen**. I ord og bilder presenterte han Surnadal kommune.
- Rådgiver i M&R Bondelag, **Rose Bergslid**, ga en hyllest og begeistringstale til bonden gjennom sin «pep-talk»-innledning om «når sant skal sies». Hun sammenlignet bonden med ei stor malmfuru. – Den blir bare bedre og bedre med åra og det er kvalitet i alle ledd!
- Fredag ettermiddag var avsatt til to interessante gardsbesøk i Surnadal. Første stopp var hos **Svein Sylte** som driver med kylling og korn på Sylte midt i flatbygda. Kylling og korn er to produksjoner som var ukjente for de fleste av deltakerne på ledermøtet i Bondelaget. Neste stopp var gardsbesøk hos **Guro Aarnes og Finn Erling Vold** på Årnes utenfor Glærum. Begge to er sammen om gardsdrifta. De driver med melk og har gradvis bygd ut bruket og driver nå det meste av jorda omkring seg.
- Før middag ga forfatter **Svein Sæter** fra Surnadal gjennom ord og bilder deltakerne et godt innblikk i livet til Kleivakongen Hans Hyldbakk, i foredraget «Vårsøg i 100» omtalt som dikter og desperado.
- Organisasjonssjef i M&R Bondelag, **Arnar Lyche**, hadde første programpost lørdag med orientering om de dagsaktuelle sakene gjødselsvareforskrift og myr dyrking.
- Nestleder i Norges Bondelag, **Bjørn Gimming**, Østfold, innledet til debatt om viktige nærings- og fagligpolitiske saker.
- Hva vil Bondelaget? Og hvordan vil vi framstå? Slik kommuniserer vi norsk landbruk. Dette var temaene rådgiver i kommunikasjonsavdelingen i Norges Bondelag, **Guro Bjørnstad**, innledet om.
- Fylkesleder i M&R Bondelag, **Oddvar Mikkelsen**, innledet til debatt om politisk arbeid – hvordan gjør vi det.
- Hvordan skape liv i lokallaget? Det var leder i Molde Bondelag, **Kjersti Fløystad Ellingsgård**, utfordret til å fortelle om.
- Siste post i programmet lørdag var medlemsverving. Her orienterte først nestleder i Norges Bondelag, **Bjørn Gimming**, om at november er vervemåned i Bondelaget. Lokallagsleder **Konrad Johan Kongshaug**, presenterte hvordan de gjør vervearbeidet i Averøy Bondelag, mens nestleder i M&R Bondelag, **Gunnhild Overvoll**, snakket om forventninger til arbeidet i lokallagene.

Heimeside 08.11.2017: Var samlet til ledermøte i Surnadal

Vel 60 tillitsvalgte fra lokallagene og fylkeslaget, gjester og innledere deltok på det årlige ledermøtet i Møre og Romsdal Bondelag fredag 3. og lørdag 4. november, som i år var lagt til Surnadal. Det ble et faglig og sosialt vellykket ledermøte med mye faglig påfyll, motivasjon og inspirasjon til arbeidet i Bondelaget.

Kommentert i fylkesstyret:

- Vanskelig å få mange fra lokallagsstyrene til å være med dersom det blir lang reise. Derfor viktig også å ha regionale møter med kortere reiseavstander.
- Men viktig å invitere hele lokallagsstyret til ledermøtet for å motivere til å drive lokallagsarbeid.
- Positivt og viktig å komme rundt i fylket og se/lære om landbruket i andre kommuner.
- Den sosiale biten og besøkene ute på gardene er viktig for ledermøtet.
- Godt program. Traff godt med besøk hos kyllingprodusent, da dette er en produksjon de fleste ikke kjenner fra før. Og det ble gode diskusjoner under dette besøket.
- Kanskje også vurdere bedriftsbesøk framfor flere gardsbesøk på et ledermøte.
- Vurdere å ha ledermøte utenfor fylket hvert tredje år, og ha regionmøte i de regioner som ligger lengst unna ledermøtet.
- Faddersamlinga fredag ettermiddag fungerte meget godt. Utvekslet erfaringer med hverandre om lokallagsaktiviteter og tipset om samarbeidsaktiviteter.
- For senere år faddersamling kan lokallagene gjerne utfordres til å forberede seg på forhånd m.h.t. saker de ønsker å ta opp.
- Fylkesstyret bør vurdere å endre fadderinndeling, slik at fylkesstyrets medlemmer blir satt opp med lokallag fra eget nærområde. Da kan det arrangeres faddersamlinger i stedet for regionmøter - hjemme hos....?
- Fylkeskontoret utarbeider ny fadderfordeling straks, som sendes ut på nyåret. Styremedlemmene kartlegger før årsmøtet behov for å ha samling på fylkesårsmøtet i mars.

SAK 39/2017: Organisasjonskurs for tillitsvalgte

Vedlegg: Skriv fra Norges Bondelag 6. oktober: Henstilling til fylkeslag om organisasjonskurs for nye tillitsvalgte

Vedtak:

Møre og Romsdal Bondelag arrangerer 6 organisasjonskurs rundt omkring i fylket i tidsrommet 15. september til 1. november.

Saksutredning:

Bondelagets organisasjonskurs er markedsført på årsmøtene i lokallagene og slik er grunnen beredt for gjennomføring. Kursene avvikles som endagskurs rundt i fylket og kursholder hentes inn fra Oslo. Mulige kursholdere er Brita Skallerud, Astrid Solberg, Inger Johanne Sveen, Harald Velsand og Birte Usland. Det er planlagt mange slike kurs rundt i landet nå i vinter. Derfor er det et ønske at vi venter til høsten med å avvikle våre kurs. Vi kan arrangere 4 eller 6 kurs – parvis to og to slik at tilreisende kursholder overnatter ei natt. Dette er en anledning for Bondelaget å arrangere på steder der vi sjelden er. Aktive lokallagsmidler kan brukes til å finansiere.

Dette ble kommentert i styret:

- Styret foreslo aktuelle møtesteder/kommuner, som kontoret tar med seg i videre arbeid.
- Bør ikke være åttetimers kurs, max seks timer.
- Vurdere januar framfor oktober

SAK 40/2017: Arbeidsplan og møtedatoer for styret 1. halvår 2018

Vedtak: Styremøtene og andre aktiviteter blir på de datoene som er fastsatt:

- **Januar: Eventuelt telefonstyremøte hvis behov**
- **Tirsdag 6. februar: Styremøte** Årsmelding, regnskap, sakliste, program, årsmøtesaker
- **Onsdag 7. mars: Styremøte** med samvirke om uttale jordbruksforhandlingene.
- **April: Styremøte.** Dato fastsetter på styremøte i februar
- **Onsdag 30. mai: Styremøte og møte med årsmøteutsendingene** til NB-årsmøtet 6.-7. juni.
- **November:** Eget ledermøtet 2018 eller delta på Levende Landbruk 2018 i Stjørdal: Styret foreslår å avlyse Levende Landbruk 2018 i Stjørdal. Styret vil heller arrangere eget ledermøte i Møre og Romsdal, gjerne i samarbeid med konferansen som Momentium i Giske planlegger til høsten. Dato for ledermøtet fastsettes av styret i februar.

Saksutredning:

- Fylkesårsmøtet er på Scandic Seilet Hotell i Molde fredag 2. mars og lørdag 3. mars. Landbrukskonferanse på dagtid, fylkesårsmøtet fra fredag kl. 17.00 til lørdag kl. 14.00.
- Sakspapir/årsmelding m.m. sendes ut ca torsdag 22. februar (ikke postutlevering lørdag)
- Det må holdes et styremøte i uke 6 eller 7 i februar for behandling av årsmelding, regnskap, sakliste, program og saker til årsmøtet.
- Trykking årsmelding bør starte senest mandag 19. februar.

Datoer styremøte i januar, februar og mars

- **Januar?? Styremøte** Det har ikke alltid vært holdt styremøte i januar (avhengig av saker som dukker opp på nyåret). Noen år er første styremøte holdt første eller andre uka i februar. Styret kan spikre en styredato i januar, men senere avgjøre om møtet skal holdes.
- **Februar Styremøte** I uke 6 eller 7 i februar må det holdes styremøte for årsmøtesaker som årsmelding, regnskap, sakliste, program og saker til årsmøtet. (Det er vinterferie i skolen i uke 8 – (19.-23. februar 2018))
- **Mars Styremøte** med samvirke om uttale jordbruksforhandlingene. Lokallagas frist for uttale er 19. februar. Norges Bondelag sender ut fylkesvise rapporter basert på lokallagas svar via QuestBack. Fylkeslaga sin frist for å sende uttale til Norges Bondelag er **12. mars**. Hvis styret vil ha dette møtet etter fylkesårsmøtet 2. og 3. mars, kan vi evt. ha programpost i årsmøtet der utsendingene kommer med innspill til styret. Møtet med samvirke bør da holdes i uke 10 (5.-9. mars)

Styremøte i april

Påska er fra søndag 25. mars til mandag 2. april.
Fastsettelse av dato kan utsettes til styremøtet i februar.

Styremøte i mai

Styremøte og møte med årsmøteutsendingene **..mai** (Årsmøtet i Norges Bondelag er på Lillehammer onsdag 6. og torsdag 7. juni)
Fastsettelse av dato kan utsettes til styremøtet i februar.

Ledermøtet november 2018:

Levende Landbruk 2018 i Stjørdal .... november 2018 (dato ikke fastsatt)

SAK 41/2017: Fylkeslagets økonomi – rapport pr 7. desember 2017

Vedlegg: Regnskap mot budsjett pr 7. desember 2017

Vedtak: Framlagt rapport tas til orientering.**Saksutredning:**

Regnskap nov. 2017	Regnskap 2016	2017			Regnskap	
		Inntekter	Kostnader	Netto	2017	
Avdeling						
8101 Generelt	756 594	775 000	0	775 000	773 161	-1 839
8103 Fylkesleder	-8 944	306 000	306 000	0	154 875	154 875
8105 Opplæring tillitsvalgte	91 235	110 000	74 000	36 000	74 969	38 969
8110 Styret	-408 060	0	350 000	-350 000	-318 962	31 038
8112 Ledermøtet	-154 682	0	150 000	-150 000	-101 230	48 770
8113 Årsmøtet	-190 171	10 000	160 000	-150 000	-139 589	10 411
8119 Valgnemnda	-53 423	0	28 000	-28 000	-28 008	-8
8120 Evaluering RMP	29 750	0	0	0	0	0
8122 Landbrukskonferansen	22 300	0	0	0	-2 842	-2 842
8123 Matfestivalen	-798	0	0	0	-25 535	-25 535
8124 Gjødselfhåndtering	-60	0	0	0	0	0
8125 Utadretta informasjon	-110 128	0	60 000	-60 000	-2 775	57 225
8126 Fortsatt gardsdrift	66 237	0	0		0	0
8128 Bedre og økt beiting	0	0	0	0	-354 331	-354 331
8129 Godt bondesamliv	-5 896	0	0	0	-16 670	-16 670
8131 Støtte og gaver	-26 767	0	0	0	-5 468	-5 468
8132 Unge bønder	5 921	0	0	0	0	0
8135 Møter og kurs.	-42 823	0	43 000	-43 000	-41 660	1 340
8136 Kurs- og arrangementsutg.	-35 496	0	30 000	-30 000	-49 423	-19 423
8138 Gjemnesprosjektet	14 650	0	0	0	0	0
8140 Aktive lokallagsmidler	128	150 000	150 000	0	181 515	181 515
	-50 433	1 351 000	1 351 000	0	98 027	

Økonomirapport 07.12.2017 Avdeling 8103 Fylkesleder

Det er overført kr 306 000 fra Bondelaget sentralt. Ingen reiseregninger er betalt i 2017.

Avdeling 8105 Opplæring tillitsvalgte: Det er overført kr 110 000 fra Bondelaget sentralt.

Avdeling 8112 Ledermøtet: Noen reiseregninger mangler. I sum anslagsvis kr 10 000. Ca kr 45 000 vil blir overført fra avdeling 8140 Aktive lokallagsmidler.

Avdeling 8113 Årsmøtet: Vi har spart kr 10 411 i forhold til budsjett

Avdeling 8122 Landbrukskonferanse

Vi har gått underskudd med kr 2842. I 2016 gikk vi kr 22 300 i overskudd.

Avdeling 8123 Matfestivalen

Spleiselag på kostnadene i forbindelse med Bondens Restaurant. Kr 25 535 i minus.

Avdeling 8125 Utadretta informasjon

En «sekkepost» i budsjettet. Kun standleie på Dyregod som er ført her. Kr 57 225 i pluss.

Avdeling 8129 Godt bondesamliv

Vi søkte om kr 58 500 i tilskudd, men har fått innvilget kr 40 000 til arrangementet. Derfor har vi gått kr 16 670 i underskudd

Avdeling 8131 Støtte og gaver: Innkjøp av kjeledresser som blir brukt som gaver for kr 5168.

Avdeling 8135 Møter og kurs: Det aller meste er utbetaling til Anne Katrine – Jordvernfor-
eningen, skoleutvalget Gjermundnes og Matfestivalen.

Avdeling 8136 Kurs- og arrangementsutgifter

Budsjett overskredet. Møtet på Stranda 6. februar kostet kr 32 637. Eierskiftekurs i Surnadal og Ørsta – kr 10 280 i minus.

SAK 42/2017: Instruks for valgkomiteen i Møre og Romsdal Bondelag**Vedtak:**

Styret ber fylkeskontoret utarbeide forslag til instruks for valgkomiteen i Møre og Romsdal Bondelag. Utkast til instruks legges fram for styremøtet i februar. Styrets vedtak fremmes som sak for fylkesårsmøtet i mars 2018.

Saksutredning:

Norges Bondelag har diskutert om det er hensiktsmessig at de sentralt lager en mal for valgkomiteinstruksene for fylkeslagene. Konklusjon er at det er best om fylkene styrer dette sjøl. Men Norges Bondelag mener det er fornuftig at alle fylkeslag faktisk HAR en instruks, at det er valgkomiteene selv som bør ta initiativ til at årsmøtet vedtar og eventuelt oppdaterer den, og at de fylkene som ikke har en instruks sørger for at fylket har en gjeldende instruks.

Møre og Romsdal Bondelag har ikke utarbeidet instruks for valgkomiteen. Det ble i 1995 utarbeidet et notat «om arbeid i valgnemnda» og det foreligger et notat om «krav til styremedlemmer». Disse to notatene sendes hvert år til medlemmene i valgkomiteen.

Lovene til Norges Bondelag sier ikke noe om valgkomiteen, annet enn at fylkesårsmøtet skal velge valgkomite for neste årsmøtet. Fylkesårsmøtet 2008 vedtok at valgkomiteen fra 2009 skulle bestå av 5 medlemmer som velges for tre år, samt 3 varamedlemmer i nummerorden for 1 år. Fram til da hadde valgkomiteen i M&R Bondelag bestått av 7 medlemmer, og alle med personlige varamedlemmer.

1.november ble det holdt samling i Oslo for lederne i valgkomiteene i fylkeslagene i Norges Bondelag. Etter dette møtet har leder i valgnemnda i M&R Bondelag for årsmøtet 2018, Anders Øverbø, Rauma, etter erfaringsutveksling med andre ledere i fylkenes valgkomiteer, tatt initiativ til at styret i Møre og Romsdal Bondelag utarbeider forslag til instruks, som legges fram for vedtak i fylkesårsmøtet i mars 2018.

Kommentert i styret:

- Vist til vedtektene som Bygdekvinnelaget har for valgkomiteen
- Kontoret rådfører seg med nestleder Gunnhild Overvøll, som er medlem i valgkomiteen i Norges Bondelag.

SAK 43/2017: Drift av Midtnorsk Samarbeidsråd**Vedtak:**

Møre og Romsdal Bondelag mener at mulighetene som ligger i økt bevilgning til Midtnorsk Samarbeidsråd må utnyttes. En aktiv og samlende sekretær er helt avgjørende. Derfor må det øremerkes penger til drift. Vi tar initiativ til å samle alle aktører i fylket som er medlemmer i Midtnorsk Samarbeidsråd for å diskutere veien videre. Samtidig inviteres Fylkesmannen og Fylkeskommunen for også å diskutere medlemskap for Møre og Romsdal i Landbruk 21.

Saksutredning:

Norsk Landbrukssamvirke har årlig bevilget ca. kr 90 000 til Midtnorsk Samarbeidsråd. Sør-Trøndelag Bondelag ved Jon Gisle Vikan har vært sekretær for rådet. Slike råd finnes også i resten av landet. Norsk Landbrukssamvirke har nå evaluert ordningen og konkludert med at den skal styrkes. Bevilgningen har økt til kr 300 000, men pengene er øremerket aktivitet.

Dette reiser en del spørsmål. Jon Gisle har ikke ledig arbeidskapasitet med tanke på å øke aktiviteten. Derfor har org.sjefene i Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal blitt forespurt om vi vil bidra med noe dugnadsarbeid. Jeg har meldt tilbake at det er uaktuelt for vår del hvis det ikke følger med noen penger til økt drift. Arbeidsutvalget i Midtnorsk Samarbeidsråd vurderer nå mulighetene for å finne en ny sekretær for rådet. Da forutsettes det at det avsettes midler til å drifte sekretærfunksjonen.

Kommentert i styret:

- Bør beholde Midt Norsk Samarbeidsråd for å bygge allianser i store tunge saker, da vi ikke kan forvente å etablere noe parallelt og eget i Møre og Romsdal.
- I sak 40/2017 foreslår styret å avlyse Levende Landbruk 2018 i Stjørdal, og heller arrangere eget ledermøte i Møre og Romsdal. Midlene som bevilges til Levende Landbruk bør heller brukes til å samle landbrukstillitsvalgte på regionale samlinger i fylkene og topptillitsvalgte i Midt Norge litt oftere.

SAK 44/2017: Vipe/storspove-prosjekt

Vedlegg: Skriv av 4. desember med Skisse til samarbeidsprosjekt, Storspove og Vipe i kulturlandskapet

Vedtak:

Møre og Romsdal Bondelag stiller seg positiv til å delta i vipe/storspove-prosjekt.

Saksutredning:

Olbjørn Kvernberg, som er leder i NOF (Norsk ornitologisk forening) Møre og Romsdal, inviterer Bondelaget med på et felles kartleggingsprosjekt av vipe og storspove. Begge artene er karakterfugler i kulturlandskapet, men bestandene er kraftig redusert de siste årene. Et viktig mål med prosjektet er å få bønder som forvalter kulturlandskapet til å bidra til å forbedre sjansene for at vipa og storspoven skal hekke i kulturlandskapet. Bondelagets bidrag vil primært være informasjonsarbeid overfor våre medlemmer.